

GAZETA LWOWSKA

W Piątek

N^{ro}. 76.

8. Lipca 182.

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

— Z Wiednia d. 25. Czerwca. —

N. Pan każdy dzień pobytu swojego w stolicy Lombardy naznacza nowemi i niewygasłemi dowodami swej niespracowanej i wszystko obemyniającej troskliwości i uwagi nad tem wszystkiem, co do pomysłności i wzrostu ludności Jego krajów Włoskich i wspomnionéj stolicy w każdym względzie przyczynić się może. Szkoły, lycea, akademie, muzea, galerie instytuty umiejętności i sztuki wszelkiego rodzaju, pobożne i dobroczynne zakłady, fabryki, manufaktury, nic nie uchodzi badawczego wzroku dobrego Monarchy i Jego równém usiłowaniem przejętęj dostojnéj Matżonki, i każda z tych osób swoją łaskawością, iakoteż zwiedzaniem różnych miejsc wypełnia wszystkich, którzy mieli szczęście mieć ich u siebie nową odwagą stać się godnymi łaski Cesarzkiej. Tak N. Pani zwiedziła w d. 14. Czerwca niespodzianie a N. Pan we dwa dni późniet d. 16. Czerwca, fabrykę iedwabiu P. Gregori i wypytywała się o wszystkie szczegóły. Ten sam zaszczyt spotkał także sławną drukarnię Bettoniego, gdzie N. Pan między innemi kazał sobie okazać wysłe dzieła, iakto: *Biblioteca classica italiana*, *Biblioteca storica* i t. p. Wystawę sztuk pięknych zwiedził N. Pan powtórnie w d. 15. Czerwca i raczył szczególnie zabawić się w C. K. galerii obrazów. Klasztor siostrow miłosierdzia oglądał N. Pan w d. 16. t. m. a po oddaleniu N. Cesarza przybył Arcy-Xięże Franciszek Karol ze swoją dostojną Matżonką; poczem zwiedził Monarcha Kollegium *della Guastalla* poświęcone bezpłatnemu wychowaniu Medyolańskich Panien szlacheckich.

Batalion saperów i pompierów miasta Medyolanu czynił w d. 16. Czerwca wielkie obroty, zależące na tem, aby domy mieszkańców od zniszczenia pożaru pochodzącego z eksplozyi prochowni zachować. Obróty te, którym N. Pan wraz z Xiężną Parny i Arcy-Xięciem Franciszkiem Karolem i jego matżonką z balkonu się przypatrywali, były dokładnie wykonane.

Dokończenie Zdania Sprawy Kommissyi do rozpoznania funduszu umarżającego mianowaney, w Nrze przeszłym przerwanego.

»d) Na wykupno dawnego w pieniądzech pa-

pierowych procentowego dęgu Stanu poświęconobyło corocznie ze skarbu publicznego uposażenie 2 miliony ZR. w M. K. z czego w szesnastém półroczu miasto miliona, podniesiono tylko 965,000 ZR. z przyczyny, ponieważ na zapłacenie wprzód namienionych 6 procentowych obligacyi Kamery nadwornéj potrzebna Summa 316,542 ZR. 5 kr. Skarb publiczny zaliczył, które w 9 miesięcznych ratach, każda po 35,000 ZR. z półrocznego uposażenia muszą być znowu potrącone, iak się to już pierwszy raz stało w Lutym 1825 roku.

Zaś na wykupno dawnego dęgu stanu, użyto 985593 ZR. 43 kr. w M. K. i tem umorzono ilość kapitalną 2 mil. 76,702 ZR. 45 5/8 kr.

Nadto fundusz umarżający otrzymał iakto nadzwyczajne uposażenie z weszłych w różnych kasach Państwa obligacyi w ilości nominalnéj 47154 ZR. 35 1/2 kr. Jeżeli obligacyie różniet stopy będą ogólnie po 2 1/2 procentu rachowane, umorzono zatem dawnego dęgu Stanu w szesnastém półroczu 1 mil. 914,313 ZR. 30 kr. a w całym okresie wykupna od 14. Kwietnia 1818 do końca Lutego 1825, do 44 mil. 762071 ZR. 40 6/8 kr., z czego wedle przepisu patentu z d. 21. Marca 1818 za lata upłynione 1818, 1819, 1820, 1821, 1822, 1823 i 1824 rachując na 2procentowe efekta, umorzono już publicznie 35 mil. 120 ZR. 20 kr. a 1 mil. 500,001 ZR. 10 kr. do podobnego umorzenia na rok 1825 iest w pogotowiu.

Na uzupełnienie oznaczonéj półrocznéj kwoty umarżania z dawnych zapisów dęgu w 2 mil. 500 ZR. musiano nad umorzony w szesnastém półroczu 1 mil. 914,313 ZR. 30 kr. ieszcze wziąć 585686 ZR. 30 kr. z owych 8 mil. 122,189 ZR. 20 kr. obligacyi dawnego dęgu Stanu, które z końcem piętnastego półroczu należały ieszcze do funduszu umarżającego przynoszącego pożytek. A ponieważ i z tey summy w szesnastém półroczu przez losowanie przeszło także 13975 ZR. do nowego dęgu stanu, zatem z końcem szesnastego półroczu iest ieszcze tylko nad oznaczoną kwotę do umorzenia więcéj wykupionych i między majątek funduszu umarżenia policzonych kapitalów dawnego dęgu 7 mil. 522,527 ZR. 50 kr.

W Wiedniu d. 11. Maia 1825.

(Podpisy.)

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE,

Ameryka Hiszpańska.

Gazeta Filadelficka zawiera następujące szczegóły względem położenia Peru. W d. 1. Lutego wymowali jeszcze Hiszpanie zamek Kalao, lecz wojsko Boliwara mocno go ścisnęło. Flota Chilijńska składała się ze czterech żagli i dwóch Kolumbijskich okrętów liniowych, czyniła ona przygotowania do wzięcia tej twierdzy przemocą, skoroby iey nadeszły posiłki z Guayaquil. W istocie około 20. Stycznia wypłynęło z tego ostatniego portu 2000 ludzi Kolumbijszczyków do Chazillos. Z drugiej strony, korwety Peruwiańskie Congreso i Limaneau miały wyjść pod żagle w d. 8. Lutego z Kalao i połączyć się z eskadrą Kalayską. Fregata el Protector o 60 działach dobrze opatrzona, była gotowa, do spuszczenia iey na morze iakoteż Macedończyk o 18 działach. Obadwa to okręty miały wszystkłą amunicyją i działa do oblężenia Kallao. Między ludem eskadry okazała się niechęć z powodu aresztowania Admirała Guise, który w skutku nieporozumienia z Intendentem Guayaquilskim posłany został pod zastonę do Liny, aby był przed Sądem stawiony. Nowy Kongres miał się zebrać d. 10. Lutego w Limie. Monte Gardo, spodziewany w Limie dla obięcia Rządu został w końcu Stycznia zabity.

W gazecie Kartageńskiej czytamy wyrok Kongresu Kolumbijskiego, iż każdy Kolumbijszczyk przekonany o handel niewolnikami śmiercią karany będzie.

Kapitan Franklin i Główny badacz przyrodzenia D. Richardson, który temuż towarzyszy w iego wyprawie po stałym lądzie do bieguna północnego, przybyli w d. 16. Kwietnia po czterniedzielnęj żegludze z Liverpoolu do Nowego Yorku.

Hiszpania.

W d. 8. Ferdynanda 30. Maia, wydał Monarcha następujący wyrok w gazecie Madryckiej z d. 2. Czerwca ogłoszony. Ponieważ Król Jęgomść został zawiadomiony, że w Hiszpanii biega pismo ulotne pod tytułem: »Hiszpanie, Zgoda i bacność (*Espannoles union y alerte*) które przeciwko istniejącym ustawóm rozsiewa wolno mularskie nauki, kroki Rządu spotwarza, a to dla tego by utrzymać niezgodę a nienawiści i namiętności zemsty dłuższey nadać trwałości; zatem, by nie wierzyć samym doniesieniom, mianowana była Kommissya, ktorey zeznanie opiewało, że zasady tego pisma są w naywyższym stopniu rewolucyjne, fałszywe, nienawistne i haniebne, zdolne sprawić niechęć między urzędnikami Rządu. Gdy rzeczy tę dalej śledzono i autorowie, wydawcy i rozpo-

siciele wspomnionego rękopisma przed sądem stawieni byli, odkryto, iż w wielu prowincyach osoby, którzy się *par excellence* rojalistami zowią (*adictos al Rey por excelencia*) iedni, nadużywając prawnego upoważnienia, drudzy, w publicznem urzędowaniu zapominając obowiązku, sami nawet kapłani Oltarza, sposobem tajemnym i zbrodniczem potwarze pisma rozszerzali. Zbrodnia takiego rodzaju zasługiwała na tém większą karę, że winni powinni być wzorem wierności i przykładem posłuszeństwa, uległości i uszanowania ku Królowi. Atoli Monarcha nie szczędząc nawet dla nayobłąkańszych poddanych dobrodzieystw i łaski, z przykłądną wspaniałością użył święta urodzin swoich nato, aby po wystuchaniu Rady Ministrów oskarżonym i współwinnym zasłużoną przepuścić karę, atoli niewolnit ich od zapłacenia kosztów sprawy.

Wielka Brytania i Irlandya.

Mnieyszość protestanckich Parów na zgromadzeniu w d. 23. Maia, według dziennika Freemans uchwaliła w sprawie Katolików co następie: 1) Podczas gdy my do polepszenia Stanu Irlandyi środkiem przez Parlament przyjętym oddaemy pochwały, niemożemy iednakże być inaczej przekonany, iak tylko, że zamiary ustawodawstwa w ten czas będą mogły być osiągnięte, iezli poddani katolicy w przyszłości będą mogli być zdolni do posiadania praw cywilnych. 2) Że równość cywilna wszystkich stanów i klas ludu, niemoże zagrażać ni konstytucyi, która ieszcze mocno trwać będzie, im więcej ludzi do utrzymania iey się przyłoży, ni wierze protestanckiej, która siłę swoję i bezpieczeństwo w przekonuywacęj prawdzie swoich nauk i pobożney gorliwości swego duchowieństwa znaleźć musi, ni dziesięcinie, którą, iak każdą inną własność ustawa bronić będzie. 3) Że bez cywilney równosci ani trwałey spokojności w Irlandyi, ni owey narodowey zgody spodziewać się, iakich temu Państwu ieszcze do zupełney wielkości niedostaie, i takowe nazawsze przeciwko wszelkiemu napadowi nieprzyacielskiemu zabezpieczy. 4) Iż potrzeba w szczęściu wykonywać sprawiedliwość, nadając prawa z wdzięcznością przyymowane, niebędące niebezpiecznymi, i przyiść to w pokoiu, coby nau poźniej wojna i niewstrzymany pęd zdarzeń nieodzownie narzucił. 5) Że my podpisani Parowie wyznania protestanckiego, posiadający dobra w Irlandyi, naszym katolickim braciom naymocniej zalecamy stałość, umiarkowanie i zgodę, a co się dotyczy odzyskania ich praw niech polegają na nas, przyiaciołach dobrej sprawy i dobrego sposobu myślenia swych protestanckich współpoddanych.

(Następią podpisy.)

Francya.

Król dał w d. 17. Czerwca Jenerałowi Zastrów, nadwyzczaynemu Posłowi Pruskieniu i Sir Jerzemu Nayler, Heroldowi orderu podwiązkowego, posłuchanie pozegnowcze.

Rozporządzenie Królewskie zwołnie Radców okręgowych do d. 1. Lipca na dni 10, Radców Departamentowych do d. 15. Lipca na dni 14, i znowu Radców okręgowych na drugą część swych posiedzeń do d. 8. Sierpnia na dni 5.

Gwiazda z d. 19. Czerwca daie następujące objaśnienie względem zamiany prowizy wieczystych: »Całe pytanie można w następujące zebrać: Chęćli właściciele prowizy wieczystych tego roku zamienić ie na 75, lub w roku przyszłym na 82, lub 85? Widoczna iest, że ta ustawa tego roku iest pierwszym aktem przygotowawczego działania finansowego. Zasada odpłaty prowizy wieczystych iest prawie iednomysłnie w obiedwóch Izbach przyznana, możność onę przez ofiarowanie domów wexlowych, które się tém trudniły, dowiedziona. Ustawa, nakazująca odpłaty, nastąpi koniecznie po terażniejszém zmianie prowizy wieczystych, i tak, albo ktoś odbierze swoje 100 franków, lub będzie musiał kupić 3procentowe papiery, które późniéy do wyższego podniosą się obiegu.«

Prussy.

Król Jegomość posunął na wyższe stopnie w woysku d. 18. Czerwca, iako w dniu rocznicy bitwy pod Belle-Alliance, następujące osoby: Jenerałem Marszałkiem polnym mianowany Jenerał Gneisenau; Jenerałami piechoty i iazdy zostali: Jenerałowie Porucznicy: Xiążę Hessen-Homburgski, Krnesebek, Borstel, Hrabia Ziethen, Xiążę Meklenburgsko-Strelicki, Hacke, Minister Woyny; Jenerałami Porucznikami: Jenerałowie Majorowie: Krausenech, Tippelskirch, Schoeler, Braun, Natzner, Luck, Xiążę Fryderyk Pruski, Xiążę Fryderyk Niderlandzki, Xiążę Wilhelm Pruski, syn Monarchy.

Król Jegomość wydał pod d. 3. Czerwca następujące rozporządzenie Gabinetowe: »Odwołując się do Mego rozkazu wydanego zmarłemu Kanclerzowi Stanu w d. 18. Lipca r. z., chęć kraiovi dać powtórny dowód Moiej troskliwości przez to, że oprawę zwyczajną Xiężniczki, przy zaślubieniu się terażniejszém Ludwiki, Córki Moiej niniejszém daruję; atoli przez ten ponowiony dowód łaski nie ma być ubliżono prawu żądania tych datków w przyszłości. Ministeryium Stanu udzielam téy Moiej uchwały do dalszego rozporządzenia, by takowa dla ogłoszenia w zbiorze praw była umieszczona.«

Rossyia.

Podług Ukazu Cesarzkiego wszystkim kupcom zagranicznym, którzy zostają poddanyimi Rossyjskimi i przytem są uwolnieni od pewnych opłat w Odessie i Theodozyi, wolno iest mieć okręty kupieckie i używać bandery Rossyjskiej.— Mieszkańcy Krymu, którzy, iak wiadomo, przez nieurodzaje i szarańczę zniszczeni i dotkliwie straty ponieśli, otrzymali znaczne korzyści dla handlu solą. — Handel w Odessie poczyna się tego roku mocno ożywiać, Aż do d. 10. Maia zawinęto tam 140 obcych żeglarzy.

Turcyia.

Dokończenie wiadomości z Konstantynopola z d. 25. Maia, przerwanych w przeszłym Nrze. Gazety naszey:

»W d. 11. Maia opanował Ibrahim Basza szybkim uderzeniem i stosowną stratą, stanowisko starego Nawaryno na matęy wysepce zatoki Nawarynu będącego, składającego się z nieiakiich szczątków ruin dawnego miasta na prędcie umocnionych. Grecchi dowódca Hadszi Chrysto wraz z 180 ludzi w niewolę wzięty; równie iak i przy wniysciu do zatoki naprzeciw dawnego Pylos będąca wyspa Sphagia została przez woysko Ibrahima Baszy osadzoną. Przez to postępowanie oblegających i podwoiony ogień od czasu nadejścia ciężkich dział (z Egiptu) do ostateczności przywiedziona załoga Nawarynu, żądała w d. 12. Maia kapitulować*); atoli przełożone od téyże warunki, aby wolno wyszła, zatrzymała chorągwie i broń, wsiadła na okręty Angielskie do Napoli di Romania, i by ię wyplacono żołd zaległy, zostały przez Ibrahima Baszę iako zbytuczne odrzucone, i zezwolono tylko na wyście i zasłonę téyże aż do forpocztów nieprzyacielskich. O godzinie 10téy z rana rozpoczął się więc ogień na nowo ze wszystkich batery i 12 okrętów wojennych stojących w porcie, a nowe baterie z moździerzami zaczęły resztę pozostałych budowli niszczyć. Grecy nie odpowiadali, ni z dział, ni z ręczney broni i cofnęli się do kasamat. Wszystko zapowiadało o bliskim poddaniu się twierdzy, lub wzięciu téyże szturmem; nawet długi

*) Czyli wiadomość przywieziona do Korfu przez Angielski ślop wojenny Hind pod Kapitanem Lordem Churchell, że Nawaryn kapitulował (porównay Dostrz. Austr. z d. 10. Czerwca w Nrze, 72. Gazety naszey) iedynie o tych przełożeniach do kapitulacyi lub o późniéy do skutku przywiedzionéy rozumieć należy, nie chcemy rozstrzygać, ponieważ w liście z d. 25. Maia odebrany z Korfu nie ma daty wypłynienia okrętu Angielskiego z zatoki Nawaryńskiej.

opór onęże nie byłby do objaśnienia, gdyby się nie udało Greckiemu Admiratowi Miauli, nayodważniejszemu i nayrzęczniejszemu Oficerowi powstańców, kilka razy wprzód, a mianowicie w d. 12. Kwietnia, wpośród floty Egipskiéy przedrzeć się do portu i podać posiłki w ludziach, amunicyi i żywności, i gdyby nie Europejscy Oficerowie różnych Narodów, a między tymi w rewolucyi Piemontkiéy z roku 1821 zwany Jenerał Santa Rosa nie był kierował obroną. Atoli (tak opiewa doniesienie Pułkownika Niderlandzkiego Rottiers, nadeszłe przez Smirnę, który zatokę pod Modon opuścił w d. 12. o godzinie 7méy wieczorem, a tameczne morza téy saméy nocy) po wypadku zaszłym w nocy z d. 12. na 13. Maia należy oczekiwać, jaki wpływ mieć będzie na los działań lądowych Egipcyan w Morei. — Zdaie się, iż potrzeba namienić tu o tém, co się tam wprzód wydarzyło.*

»W pierwszych dniach Kwietnia flota Egipska pod dowództwem Hassein Beja, złożona z 9 fregat, 10 korwet i 21 brygów, galiot i szonerów, powróciła z Modon do Suda, aby wziąć posiłki z Egiptu spodziewane. W siedm dni później przybył także do Sudy oddział z 11 okrętów (2 fregat, 2 korwet, 6 brygów i 1 galioty), który Patras w żywność zaopatrzył. W d. 25. Kwietnia ukazał się z Egiptu spodziewany transport z 35 Europejskich żeglarzy pod zastoną 5 brygów woennych, z 2,500 ludzi wojska do lądowania i ze znacznemi zapasami w amunicyi, koniach, żywności i ciężkiemi działami. Wieczorem d. 27. t. m. flota ta połączona, łącznie z okrętami przewozowemi 91 żagli wynosząca, opuściła port Sudy i okrążyła przylądek Maleca; dnia następującego rano ukazała się eskadra Grecka z 26 żagli pod dowództwem Miaulego, i czyniła oznaki, iakoby chciała uderzyć na flotę Egipską; atoli cisza, która nastąpiła i trzymanie się okrętów woennych egipskich w porządku do bitwy uszykowanych, nie dozwolity nic Grekom przeciwko niéy przedsięwziąć. D. 29. rano wszczęła się między obiedwoma flotami silna kanonada, przyczém dwa brandery Greckie zatopiono i dwa brygi powstańców zostały zabrane. W wieczór d. 29. rozpoczęła się na nowo atak, a w nocy puscili znowu Grecy trzy brandery, które wprowadzie wprawity jednę z fregat Egipskich w wielkie niebezpieczeństwo, jednak bez dalszego skutku spaliły się.**»

»Flota więc Egipska bez przeszkody popłynęła do Morei i zaprowadziła bezpiecznie transport do Modon; atoli już w d. 3. Maia pokazała się znowu eskadra Grecka przed tym portem i wszczęła bitwę, trwającą cztery godzin, jednak bez uszkodzenia jednéy lub drugiéy strony, ponieważ Grecy trzymali się zawsze o podałdział Tureckich, a Egipcycianie, chociaź sam Ibrahim Basza pospieszył i przerzynał się przez ogień na feluce dla zachęcenia swoich, nie ważyli się zbliżyć do okrętów Greckich.«

»Tak stały rzeczy aż do d. 12. Maia. Ibrahim Basza powrócił z Modon do obozu pod Nawarynem, gdzie obecność jego naywięcéy przyczyniła się do zdobycia stanowisk starego Nawarynu i wyspy Sphagi (w d. 11. Maia) a flota Egipska przez przybycie w d. 10. Maia eskadry Algierskiéy pod sprawą Mustafy Reis wzmocniona 8 okrętami woennemi, stała na kotwicy w zatoce pod Modon. »Tu ukazała się raptownie (tak opiewa doniesienie wspomnionego Pułkownika Rotiers) w d. 12. Maia około 6téy godziny wieczorem eskadra Grecka, pod dowództwem Miaulego blisko Egipskiéy floty, przeszła w liczbie 28 żagiel między obiema wyspami Cabrera i Sapienza i brzegiem, i pusiła tylko cztery brandery przeciwko tamże stojącym woennym okrętom. Większa część onych ieszcze wcześnie wypłynęła na morze otwarte; atoli fregata Azia o 44 działach, okręt woenny kosztém Wice-Króla Egipskiego w Szwecyi zbudowany, naypierwéy przez brander zapalony, w kilkunastu minutach spłonął w ogniu. Dwie korwety i trzy brygi, z których dwa długo się broniły, równie przez brandery zapalone, wraz z wielu okrętami przewozowemi, stojącemi w otwéy części portu blisko brzegów na kotwicy, w krótkiem czasie zostały zniszczone.«— Tak opiewa tyle razy wspomniane doniesienie Pułkownika Rottiers, iedyne, z którego dotąd w Konstantynopolu przez Smirnę wiadomość o tém zdarzeniu otrzymano. Pułkownik ten powiada ieszcze, iż w kilka godzin po swoiem się oddaleniu z pod Modon (o godzinie wpół do 10téy i wpół do 12téy w nocy) słyszał silną eksplozyją i wnosi, że płomień opauował także w twierdzy Modon znajdujące się składy, szczególniéy zgromadzone tamże zapasy prochu.«

»Kapudan Basza z oddziałem floty przy Dardanellach stojącym wypłynął na Archypelag, gdzie zapewnie spotka się niebawem z drugim oddziałem Greckich okrętów pod Mityleną krążących (pod Admiratem Sachhuri).«

**» Greckie doniesienie o téy potyczce morskiéy w d. 29. Kwietnia dla powstańców szkodliwéy, umieszciliśmy z Gazety Hydryochiéy z d. 3. Maia

w Dostrz. Austr. pod d. 8. Czerwea (Porównay Ner. 69 Gaz. s.) P. D. A.

Do tego Numeru Gazety dołączony jest Numer 27. Rozmaitości.

Redakcyja Jozefa Bensy; Druk Millerów.